

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/149/2003

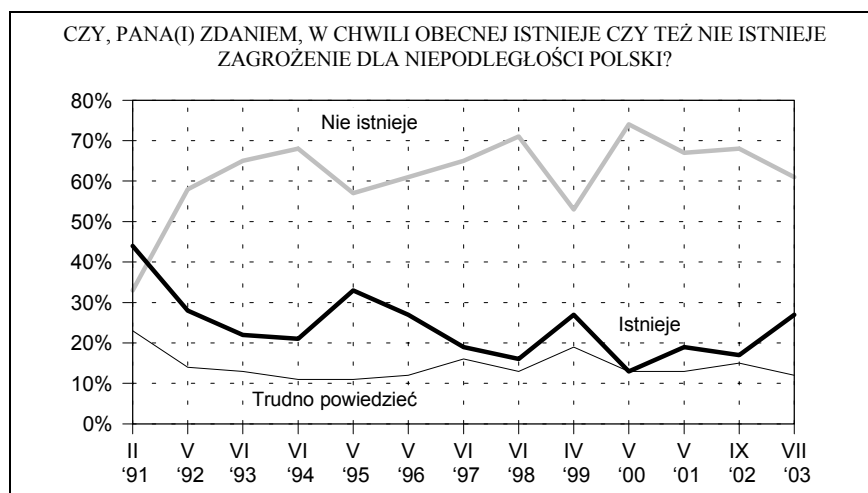
POLACY O SYTUACJI KRAJU NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

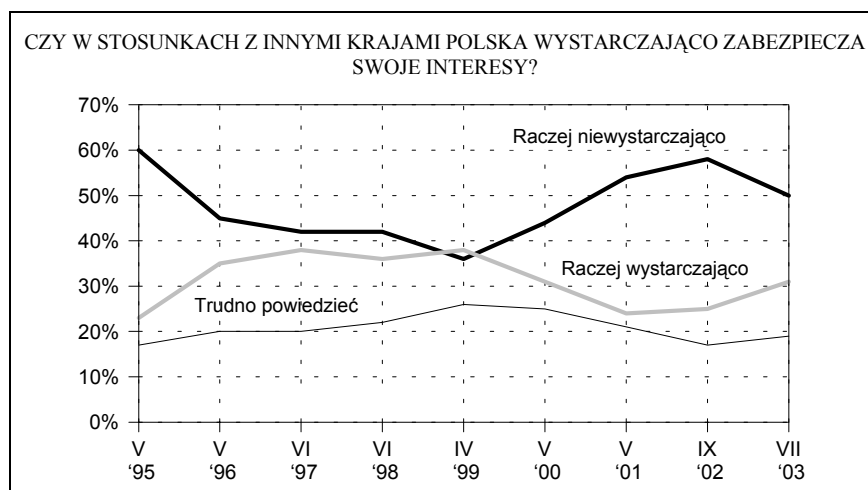
WARSZAWA, WRZESIEŃ 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W ostatnim okresie poczucie zagrożenia niepodległości kraju wzrosło, jednak nie przekroczyło poziomu, jaki osiągało kilkakrotnie w latach dziewięćdziesiątych. Jest ono szczególnie silne wśród tych, którzy w referendum akcesyjnym głosowali przeciwko wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej, może się więc wiązać z przedreferendalną kampanią przeciwników integracji.

- Poprawiła się ocena skuteczności polskiej polityki zagranicznej. W dalszym ciągu jednak - podobnie jak w latach poprzednich - przeważają w tej sprawie opinie krytyczne.

- Utrzymuje się wysoki stopień optymizmu w sprawie przyszłości stosunków Polski z dwoma największymi sąsiadami - Niemcami i Rosją. Trzy czwarte badanych (75%) jest zdania, że możliwe jest pojednanie między Polakami a Niemcami, i niemal tyle samo (77%) sądzi, że możliwe są przyjazne i partnerskie stosunki między Polską a Rosją.

W bieżącym roku uwaga świata koncentruje się przede wszystkim na sprawie Iraku. Polska aktywnie włączyła się w tę sprawę jako sojusznik Stanów Zjednoczonych, co nie znalazło akceptacji w niektórych krajach europejskich. Jednocześnie przesądzone już zostało rozszerzenie Unii Europejskiej i na wiosnę przyszłego roku Polska wraz z innymi krajami Europy Środkowej i Wschodniej stanie się członkiem tej organizacji. Te dwie okoliczności wpływają zapewne na postrzeganie sytuacji Polski na arenie międzynarodowej.

W tym kontekście ponad połowa Polaków pozytywnie oceniła pozycję naszego kraju w świecie. Ponadto dwie piąte badanych skonstatowało poprawę od ubiegłego roku położenia Polski na arenie międzynarodowej, a tylko niespełna jedna piąta - pogorszenie¹.

Jednocześnie w ciągu roku wzrosła liczba respondentów twierdzących, że istnieje obecnie² zagrożenie niepodległości naszego kraju.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, w chwili obecnej istnieje czy też nie istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	II '91	V '92	VI '93	VI '94	V '95	V '96	VI '97	VI '98	IV '99	V '00	V '01	IX '02	VII '03
	w procentach												
Istnieje	44	28	22	21	33	27	19	16	27	13	19	17	27
Nie istnieje	33	58	65	68	57	61	65	71	53	74	67	68	61
Trudno powiedzieć	23	14	13	11	11	12	16	13	19	13	13	15	12

W ciągu całej ubiegłej dekady liczba osób mających poczucie zagrożenia niepodległości wahała się mniej więcej od jednej piątej do jednej czwartej ogółu badanych, jednak ogólnie biorąc wykazywała tendencję malejącą. Przyczyn nasilenia się obecnie takich

¹ Zob. komunikat CBOS „O sytuacji międzynarodowej i udziale Polski w odbudowie Iraku”, lipiec 2003.

² Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (158) przeprowadzono w dniach od 4 do 7 lipca 2003 roku na liczącej 952 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

obaw - w stosunku do trzech lat poprzednich - można doszukiwać się przede wszystkim w wynikach czerwcowego referendum przesądzającego o przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Ograniczenie suwerenności było bowiem jednym z głównych argumentów wysuwanych w kampanii przedreferendalnej przez przeciwników integracji, toteż większość tych, którzy głosowali przeciw wejściu naszego kraju do UE, sądzi, że w chwili obecnej istnieje zagrożenie niepodległości Polski.

Tabela 2

Głosowanie w referendum w sprawie integracji Polski z Unią Europejską	Czy, Pana(i) zdaniem, w chwili obecnej istnieje czy też nie istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski?		
	Istnieje	Nie istnieje	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Za integracją	17	71	12
Przeciw integracji	53	39	8

Potwierdzenie takiego wniosku można znaleźć również w daleko idącym zróżnicowaniu opinii na ten temat między zwolennikami partii, które sprzeciwiają się integracji, a pozostałymi elektoratami.

Tabela 3

Potencjalne elektoraty*	Czy, Pana(i) zdaniem, w chwili obecnej istnieje czy też nie istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski?		
	Istnieje	Nie istnieje	Trudno powiedzieć
	w procentach		
LPR	52	44	4
Samoobrona RP	42	45	13
PSL	28	66	6
PiS	26	69	5
SLD	11	84	5
PO RP	5	86	9
Niezdecydowani	27	57	16
Niezamierzający głosować	31	53	16

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Kontury społecznej mapy występowania poczucia zagrożenia niepodległości kraju można zarysować następująco: najsłabsze jest ono wśród młodzieży, szczególnie uczącej się, osób żyjących w dobrych warunkach materialnych (mierzonych zarówno obiektywnie - poprzez dochód na głowę w rodzinie, jak i subiektywnie), prowadzących samodzielną działalność gospodarczą, deklarujących lewicowe poglądy polityczne. Zdecydowanie najczęściej natomiast poczucie zagrożenia mają rolnicy oraz badani żyjący w złych warunkach materialnych (zob. tabele aneksowe).

OCENA SKUTECZNOŚCI POLSKIEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ

Od połowy ubiegłej dekady, odkąd monitorujemy opinie w tej sprawie, wśród badanych przeważa pogląd, że polska polityka zagraniczna jest mało skuteczna i raczej w niewystarczającym stopniu chroni interesy kraju. Stosunkowo najlepsze oceny dotyczące tej kwestii zanotowaliśmy w latach 1997 - 1999, gdy finalizowane było przystąpienie Polski do NATO. W roku 1999 oceny pozytywne przeważały nawet, choć bardzo nieznacznie, nad negatywnymi. W ciągu następnych trzech lat nasilały się jednak opinie krytyczne uzyskując coraz większą przewagę nad pozytywnymi. Jednak w lipcu bieżącego roku tendencja ta została zahamowana - oceny skuteczności polskiej polityki zagranicznej poprawiły się, nie osiągnęły jednak poziomu z końca lat dziewięćdziesiątych.

Tabela 4

Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?	Wskazania respondentów według terminów badań								
	V '95	V '96	VI '97	VI '98	IV '99	V '00	V '01	VII '02	VII '03
	w procentach								
Raczej wystarczająco	23	35	38	36	38	31	24	25	31
Raczej niewystarczająco	60	45	42	42	36	44	54	58	50
Trudno powiedzieć	17	20	20	22	26	25	21	17	19

Pozytywne oceny polskiej polityki zagranicznej przeważają wśród badanych z wyższym wykształceniem, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji. Mieszkańcy największych miast mają w tej sprawie podzielone opinie, a w pozostałych grupach przeważa krytycyzm.

Poglądy na ten temat są również silnie związane ze stanowiskiem wobec przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Badani, którzy w referendum akcesyjnym głosowali przeciw integracji, w olbrzymiej większości krytykują też skuteczność naszej dyplomacji. Natomiast wśród zwolenników integracji opinie negatywne tylko bardzo nieznacznie przeważają nad pozytywnymi. Trzeba jednak przypomnieć, że badanie było realizowane w lipcu - wówczas sprawa rewizji traktatu nicejskiego tylko w niewielkim stopniu mogła rzutować na opinie badanych.

Tabela 5

Głosowanie w referendum w sprawie integracji Polski z Unią Europejską	Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?		
	Raczej wystarczająco	Raczej niewystarczająco	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Za integracją	42	44	14
Przeciw integracji	11	72	17

Ponieważ polityka zagraniczna jest domeną rządu, jej ocena w znacznym stopniu zależy od stosunku do niego. Wśród zwolenników rządu przeważają pozytywne opinie jego poczynań w tej sprawie, natomiast wśród przeciwników - negatywne. Krytycyzm dominuje także wśród badanych, którzy deklarują obojętny stosunek do ekipy rządowej.

Tabela 6

Stosunek do rządu*	Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?		
	Raczej wystarczająco	Raczej niewystarczająco	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zwolennicy	50	35	15
Przeciwnicy	25	59	16
Obojętni	33	47	20

* Pominięto „trudno powiedzieć”

Podobnie jest w potencjalnych elektoratach. Większość zwolenników partii opozycyjnych - wyjąwszy PO - uważa, że Polska w stosunkach z innymi krajami raczej niewystarczająco chroni swoje interesy. Taka opinia przeważa też wśród badanych niemających wyklarowanych sympatii partyjnych oraz niezainteresowanych wyborami. Najbardziej krytyczni są zwolennicy Samoobrony. Natomiast sympatycy SLD, a także - nieco rządziej - PO wypowiadają się na ten temat pozytywnie.

Tabela 7

Potencjalne elektoraty*	Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?		
	Raczej wystarczająco	Raczej niewystarczająco	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	60	33	7
PO RP	54	41	5
PiS	33	59	8
PSL	28	56	16
LPR	27	61	12
Samoobrona RP	16	69	15
Niezdecydowani	23	48	29
Niezamierzający głosować	24	50	26

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

OPINIE O STOSUNKACH Z NIEMCAMI I ROSJĄ

Stosunek do naszych dwóch największych sąsiadów - Niemców i Rosjan - obciążony jest bagażem przeszłości, przede wszystkim najnowszej, dotyczącej okresu II wojny światowej i lat późniejszych, ale także mającej odniesienia do historii dawniejszej.

Na płaszczyźnie stosunków międzypaństwowych lata dziewięćdziesiąte przyniosły zasadniczą, pozytywną zmianę w relacjach z tymi sąsiadami. W jakim stopniu znajduje to odzwierciedlenie w opinii publicznej? Jak Polacy postrzegają przyszłość tych stosunków?

Tabela 8

Czy, Pana(i) zdaniem, pojednanie między Polakami a Niemcami jest:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	II '90	II '91	V '92	VI '93	VI '94	V '95	V '96	VI '97	VI '98	IV '99	V '00	V '01	IX '02	VII '03
	w procentach													
- możliwe	47	63	51	50	58	60	65	73	68	73	76	76	80	75
- niemożliwe	50	34	46	48	41	39	33	25	24	26	23	23	19	24
Trudno powiedzieć	2	3	2	2	1	1	1	2	8	1	1	1	1	1

Po przełomie 1989 roku opinie Polaków o możliwości trwałego pojednania z Niemcami zmieniały się bardzo dynamicznie. Pewne wahania widoczne były na początku dekady, a w następnych latach odsetek osób przekonanych o możliwości pojednania wzrastał, by w roku ubiegłym osiągnąć poziom czterech piątych ogółu badanych. W lipcu bieżącego roku liczba ta nieco zmalała, wracając do poziomu z lat 2000 - 2001. Być może znajduje tu odbicie tocząca się już w czasie realizacji badania polemika wokół projektu utworzenia w Berlinie Centrum przeciwko Wypędzeniom, a także nieporozumienia wokół interwencji w Iraku.

Stosunek do pojednania z Niemcami jest bardzo wyraźnie związany z wiekiem ankietowanych. Pokolenie najstarsze, pamiętające II wojnę światową, jest w tej sprawie najbardziej sceptyczne. Wśród badanych w wieku 65 lat i starszych ponad jedna trzecia (36%) uważa za niemożliwe trwałe pojednanie między Polakami a Niemcami. W pokoleniu następnym, które umownie można określić dziećmi tych, którzy sięgają pamięcią II wojny, a obecnie są w wieku średnim, sceptycyzm w tej sprawie podzielił co czwarty badany. Wreszcie w pokoleniu wnuków liczba osób sceptycznie zapatrujących się na pojednanie polsko-niemieckie spada poniżej 20%.

W pewnym stopniu zróżnicowane stanowisko w tej sprawie zajmują zwolennicy różnych partii i ugrupowań politycznych. Optymizm co do rozwoju stosunków polsko-niemieckich zdecydowanie dominuje w elektoratach PO, SLD i PSL. W elektoratach Samoobrony i PiS, a szczególnie LPR, znajdujemy większą liczbę sceptyków, niemniej jednak także wśród zwolenników tych partii większość stanowią optymiści.

Tabela 9

Potencjalne elektoraty*	Czy, Pana(i) zdaniem, pojednanie między Polakami a Niemcami jest:		
	możliwe	niemożliwe	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO RP	89	11	0
SLD	83	17	0
PSL	84	16	0
Samoobrona RP	70	30	0
PiS	68	30	2
LPR	61	36	3
Niezdecydowani	75	22	3
Niezamierzający głosować	73	26	1

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Jednocześnie występuje silny związek między poglądami na możliwość pojednania Polaków z Niemcami a stanowiskiem wobec integracji z Unią Europejską. Wśród tych, którzy popierają nasze wejście do UE, niewiele osób wyraża sceptycyzm co do rozwoju stosunków polsko-niemieckich, podczas gdy wśród przeciwników integracji grupy badanych deklarujących optymistyczne i pesymistyczne spojrzenie na te stosunki są takie same.

Tabela 10

Głosowanie w referendum w sprawie integracji Polski z Unią Europejską	Czy, Pana(i) zdaniem, pojednanie między Polakami a Niemcami jest:		
	możliwe	niemożliwe	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Za integracją	84	15	1
Przeciw integracji	48	49	3

Historyczne obciążenie stosunków polsko-rosyjskich, zwłaszcza w XX wieku, ma inny charakter niż stosunków polsko-niemieckich. Sytuacje konfliktowe wynikały przede wszystkim z wielkomocarstwowych dążeń Rosji do podporządkowania sobie Polski. Dlatego też pytanie o poglądy Polaków na temat przyszłości stosunków polsko-rosyjskich sformułowaliśmy w inny sposób. Pytaliśmy mianowicie o opinię, czy możliwe są przyjazne i partnerskie stosunki między Polską a Rosją.

Tabela 11

Czy możliwe są przyjazne i partnerskie stosunki między Polską a Rosją?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	V 2000	IX 2002	VII 2003
	w procentach		
Możliwe	69	80	77
Nieemożliwe	30	17	22
Trudno powiedzieć	1	3	1

Na tak postawione pytanie zdecydowana większość badanych odpowiada pozytywnie, aczkolwiek odsetek ten ulega pewnym wahaniom. W odróżnieniu od opinii na temat pojednania polsko-niemieckiego, poglądy dotyczące stosunków polsko-rosyjskich w małym stopniu zależą od wieku badanych. Jedynie najstarsza generacja wyróżnia się bardziej sceptycznym stanowiskiem w tej sprawie. Niemal co trzeci ankietowany z najstarszej grupy wieku nie wierzy w możliwość trwałego uregulowania takich stosunków, podczas gdy wśród młodszych - mniej więcej co piąty. Także sympatie polityczne odgrywają w tej sprawie mniejszą rolę. Tylko wśród zwolenników PiS spotykamy nieco więcej sceptyków niż w pozostałych elektoratach.

Tabela 12

Potencjalne elektoraty*	Czy możliwe są przyjazne i partnerskie stosunki między Polską a Rosją?		
	Możliwe	Nieemożliwe	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO RP	87	13	0
SLD	85	15	0
PSL	81	19	0
Samoobrona RP	80	20	0
LPR	79	18	3
PiS	69	31	0
Niezdecydowani	70	25	5
Niezamierzający głosować	75	24	1

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Kampania przedreferendalna prowadzona przez przeciwników wejścia Polski do Unii Europejskiej spowodowała zapewne pewien wzrost poczucia zagrożenia niepodległości Polski. Nie jest to jednak wzrost duży - taki sam stopień poczucia zagrożenia badani deklarowali przed czterema laty. Poprawiła się natomiast ocena skuteczności polityki zagranicznej Polski, choć nadal w tej sprawie przeważają opinie negatywne.

W dalszym ciągu utrzymuje się wysoki stopień optymizmu co do przyszłości stosunków Polski z dwoma największymi sąsiadami - Niemcami i Rosją.

Opracował
Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, w chwili obecnej istnieje czy też nie istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski?

(%)

	Istnieje	Nie istnieje	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	61	12	952
Płeć				
Mężczyźni	21	72	7	454
Kobiety	32	51	18	497
Wiek				
18-24 lat	17	71	12	147
25-34	30	60	10	175
35-44	27	68	5	171
45-54	28	62	11	191
55-64	30	57	13	105
65 lat i więcej	27	48	25	162
Miejsce zamieszkania				
Wieś	31	51	19	351
Miasto do 20 tys.	19	71	10	130
20-100 tys.	24	67	9	184
101-500 tys.	28	62	10	170
501 tys. i więcej mieszk.	25	69	6	116
Wykształcenie				
Podstawowe	34	45	21	256
Zasadnicze zawodowe	30	58	12	244
Średnie	21	70	9	359
Wyższe	20	79	0	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	19	78	3	62
Prac.umysł.niż.szczębla	22	70	8	76
Pracownicy fiz.- umysł.	33	62	5	77
Robotnicy wykwalifikowani	26	70	4	59
Robotnicy niewykwalifik.	30	57	13	39
Rolnicy	46	39	15	46
Pracujący na własny rach.	15	77	8	43
Bierni zawodowo				
Renciści	36	48	16	109
Emeryci	26	55	20	169
Uczniowie i studenci	11	79	10	91
Bezrobotni	27	60	14	131
Gospodynie domowe i inni	34	46	20	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	20	72	8	127
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	25	65	10	67
sekt. pryw. poza rolnict.	29	67	4	170
prywatnym gosp. rolnym	46	39	14	50
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	40	49	11	124
300-399	28	56	16	99
400-599	27	61	12	204
600-800	25	63	12	151
Powyżej 800 zł	17	75	8	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	34	55	11	328
Średnie	25	60	15	463
Dobre	17	78	6	161
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	24	53	23	74
Raz w tygodniu	31	56	13	440
1-2 razy w miesiącu	27	60	13	158
Kilka razy w roku	17	73	11	184
W ogóle nie uczestniczy	25	68	7	95
Poglądy polityczne				
Lewica	18	76	5	194
Centrum	29	63	8	289
Prawica	28	64	7	225
Trudno powiedzieć	29	43	28	243

Tabela 2. Jak by Pan(i) ocenił obecną politykę zagraniczną Polski?
Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco
zabezpiecza swoje interesy? 1 - Raczej wystarczająco;
2 - Raczej niewystarczająco

	(%)			Liczba osób
	1	2	Trudno powiedzieć	
Ogółem	31	50	19	952
Płeć				
Mężczyźni	37	51	12	454
Kobiety	27	48	25	497
Wiek				
18-24 lat	38	50	13	147
25-34	30	56	14	175
35-44	34	51	15	171
45-54	30	55	15	191
55-64	34	50	16	105
65 lat i więcej	25	36	39	162
Miejsce zamieszkania				
Wieś	24	50	26	351
Miasto do 20 tys.	32	52	16	130
20-100 tys.	33	49	18	184
101-500 tys.	35	50	15	170
501 tys. i więcej mieszk.	46	47	7	116
Wykształcenie				
Podstawowe	26	42	32	256
Zasadnicze zawodowe	24	57	19	244
Średnie	36	52	12	359
Wyższe	49	43	8	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	53	36	11	62
Prac.umysł.niż.szczębla	32	61	6	76
Pracownicy fiz.-umysł.	42	52	5	77
Robotnicy wykwalifikowani	31	54	16	59
Robotnicy niewykwalifik.	35	44	21	39
Rolnicy	14	61	26	46
Pracujący na własny rach.	30	53	17	43
Bierni zawodowo				
Renciści	21	56	23	109
Emeryci	31	38	31	169
Uczniowie i studenci	43	49	8	91
Bezrobotni	24	56	20	131
Gospodynie domowe i inni	28	44	29	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	46	47	6	127
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	34	50	17	67
sekt. pryw. poza rolnict.	32	55	13	170
prywatnym gosp. rolnym	13	62	25	50
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	22	55	24	124
300-399	22	59	20	99
400-599	31	51	18	204
600-800	38	48	14	151
Powyżej 800 zł	45	43	12	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	29	52	20	328
Średnie	27	52	20	463
Dobre	49	38	13	161
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	15	56	29	74
Raz w tygodniu	30	47	22	440
1-2 razy w miesiącu	31	56	14	158
Kilka razy w roku	38	48	14	184
W ogóle nie uczestniczy	39	50	11	95
Poglądy polityczne				
Lewica	43	48	8	194
Centrum	30	59	11	289
Prawica	35	53	12	225
Trudno powiedzieć	21	37	42	243

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, pojednanie między Polakami a Niemcami jest:

	(%)			
	możliwe	niemożliwe	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	75	24	1	952
Płeć				
Mężczyźni	80	19	1	455
Kobiety	70	28	2	497
Wiek				
18-24 lat	83	17	0	147
25-34	82	18	0	175
35-44	77	21	2	171
45-54	73	25	2	191
55-64	75	23	2	106
65 lat i więcej	61	36	3	162
Miejsce zamieszkania				
Wieś	70	27	3	351
Miasto do 20 tys.	77	23	0	131
20-100 tys.	76	23	1	184
101-500 tys.	82	17	1	170
501 tys. i więcej mieszk.	77	23	0	116
Wykształcenie				
Podstawowe	67	30	3	256
Zasadnicze zawodowe	79	21	0	244
Średnie	78	21	1	359
Wyższe	77	22	1	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	85	14	2	62
Prac. umysł. niż. szczebla	81	19	1	76
Pracownicy fiz.- umysł.	79	21	0	77
Robotnicy wykwalifikowani	74	26	0	59
Robotnicy niewykwalifik.	72	28	0	39
Rolnicy	64	29	7	46
Pracujący na własny rach.	83	17	0	43
Bierni zawodowo				
Renciści	72	25	3	109
Emeryci	63	35	2	169
Uczniowie i studenci	88	12	0	91
Bezrobotni	77	22	1	131
Gospodynie domowe i inni	77	21	2	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	80	18	1	127
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	74	26	0	67
sekt. pryw. poza rolnict.	81	19	0	170
prywatnym gosp. rolnym	67	27	6	50
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	70	29	2	124
300-399	63	34	3	99
400-599	80	18	1	204
600-800	76	23	1	151
Powyżej 800 zł	81	19	0	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	69	29	1	328
Średnie	76	22	2	463
Dobre	83	16	1	161
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	55	44	1	75
Raz w tygodniu	75	24	2	440
1-2 razy w miesiącu	77	21	2	158
Kilka razy w roku	79	20	1	184
W ogóle nie uczestniczy	83	16	1	95
Poglądy polityczne				
Lewica	82	18	0	194
Centrum	81	19	0	289
Prawica	71	28	1	225
Trudno powiedzieć	66	30	4	243

Tabela 4. Czy możliwe są, Pana(i) zdaniem, przyjazne i partnerskie stosunki między Polską a Rosją?

	(%)			
	Możliwe	Niemożliwe	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	77	22	1	951
Płeć				
Mężczyźni	83	16	1	455
Kobiety	72	26	2	497
Wiek				
18-24 lat	81	18	0	147
25-34	78	22	0	175
35-44	76	22	1	171
45-54	81	18	1	191
55-64	79	18	4	106
65 lat i więcej	67	30	3	162
Miejsce zamieszkania				
Wieś	74	23	3	351
Miasto do 20 tys.	76	24	0	131
20-100 tys.	83	17	0	184
101-500 tys.	79	20	1	170
501 tys. i więcej mieszk.	77	23	0	116
Wykształcenie				
Podstawowe	67	28	4	255
Zasadnicze zawodowe	79	21	1	244
Średnie	81	18	0	359
Wyższe	83	17	0	94
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	82	18	0	62
Prac. umysł. niż. szczebla	85	15	0	76
Pracownicy fiz.- umysł.	85	15	0	77
Robotnicy wykwalifikowani	76	24	0	59
Robotnicy niewykwalifik.	82	17	1	39
Rolnicy	86	12	2	46
Pracujący na własny rach.	77	23	0	43
Bierni zawodowo				
Renciści	74	23	3	109
Emeryci	69	28	2	169
Uczniowie i studenci	79	21	0	91
Bezrobotni	75	24	2	131
Gospodynie domowe i inni	73	21	6	49
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	84	16	0	127
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	81	19	0	67
sekt. pryw. poza rolnict.	79	21	0	170
prywatnym gosp. rolnym	86	13	1	50
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	71	27	2	124
300-399	69	28	3	99
400-599	80	19	1	204
600-800	80	20	1	151
Powyżej 800 zł	87	13	1	153
Ocena własnych war. mater.				
Złe	73	26	2	327
Średnie	79	19	2	463
Dobre	80	19	1	161
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	66	30	4	75
Raz w tygodniu	77	21	2	440
1-2 razy w miesiącu	82	18	0	158
Kilka razy w roku	78	20	1	184
W ogóle nie uczestniczy	77	22	1	95
Poglądy polityczne				
Lewica	85	15	0	194
Centrum	84	15	0	289
Prawica	73	27	0	225
Trudno powiedzieć	66	29	5	242